

EPISTEMISCH-DEMOCRATISCH HANDVEST

Stichting de Omwenteling

Inhoud

Introductie	4
1. Eisen	5
2. Epistemische democratie	6
3. Noodzaak	7
4. De biologische keten van verval	8
5. Een 'geschenk Gods'	8
6. Intersubjectieve realiteit	9
7. Grondslagen	10
7.1 Wij hebben een gedeelde visie op verandering.....	10
7.2 Wij richten onze missie op wat nodig is.....	11
7.3 Wij hebben behoefte aan regeneratieve cultuur.....	12
7.4 Wij dagen het giftige systeem en onszelf openlijk uit.....	14
7.5 Wij hechten waarde aan reflectie en leren.....	15
7.6 Wij verwelkomen iedereen en alles wat je als persoon meebrengt.....	16
7.7 Wij proberen machtsstructuren zoveel mogelijk in te perken.....	18
7.8 Wij vermijden het beschuldigen en het te schande maken van anderen.....	20
7.9 Wij zijn een geweldloos netwerk	21
7.10 Wij baseren ons op autonomie en decentralisatie	22

Introductie

We zijn een in Nederland gevestigde organisatie. Bestuurders, geassocieerden, gecommitteerden en andere begunstigen mogen ongeacht hun politieke voorkeur, geslacht en geaardheid, afkomst of geloofsovertuiging samenkomen om te discussiëren, delibereren en bedenken hoe we een verbeterde samenleving van de grond af op kunnen bouwen. De ontplooiing en verdienstelikheden in de samenleving willen we faciliteren en promoten. We zijn onvoorwaardelijk toegewijd aan een ecologische samenleving waar mensen zelf, op collectieve wijze, de instituten, werkomgeving, gemeenschap en het land beheren als goede rentmeesters; een samenleving waar de ijver en noden van de wereldgemeenschap centraal staan en niet de macht en kapitaalzucht van een bevoorrechte minderheid. We strijden om te breken met de overheersing van een kapitalistische, racistische, patriarchale en imperialistische orde.

Het "Verbond van Bezinning op Bondgenootschappelijke Soevereiniteit, Kennis en Weerbaarheid" (hierna: het verbond) bestaat sinds 20 mei 2025 als eerste sectie van een netwerk van praktijkgemeenschappen die samen een beweging en cultuur vormen. Het netwerk is rizomatisch van opzet en kent geen centrum dat secties aanstuurt of vooraf vastgestelde leer. Het groeit waar het aanknopingspunten vindt. Bij centrale besluitvorming wordt gewerkt met afvaardiging en terugkoppeling volgens de sociocratische kringorganisatiemethode.

Stichting De Omwenteling, opgericht op ...-...-..... (hierna: de stichting) is uiteraard niet rizomatisch van aard. Een stichting heeft een bestuur, statuten en verantwoording. Het netwerk is de beweging; de rechtspersoon is haar instrument. Daarbij kan een instrument dat zich als beweging gedraagt zijn rechtsingang verliezen.

Als vliegwiel van het verbond treedt de stichting in en buiten rechte op als belangenbehartiger van geassocieerden, gecommitteerden, begunstigen, burgerberaad-deelnemers en hen die overheidsoptreden onevenredig treft. Haar statutaire doelstelling en haar feitelijke werkzaamheden zijn op die taak afgestemd (zie statuten).

Wij zijn toegankelijk voor ieder die de eisen uit hoofdstuk 1 en grondslagen uit hoofdstuk 7 onderschrijft.

Onze individuele en collectieve ervaringen hebben zich, na uitgebreide beraadslaging gemanifesteerd in een gezamenlijk streven: een landelijk netwerk van organisaties dat onze idealen institutionaliseert. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar het creëren van een continuïteitsfonds voor onmisbare infrastructuur en instellingen, en de opbouw van ambtelijke tegenexpertise. Hiervoor is vermogen om bestuurlijke stukken te lezen, te toetsen en te weerleggen nodig met tenminste de mate van vakbekwaamheid waarmee zij zijn opgesteld.

Wij zijn toegewijd aan een ecologisch houdbare samenleving waarin mensen zelf, op collectieve wijze en als goede rentmeesters, hun instituties, werkomgeving, gemeenschap en land beheren; een samenleving waarin de noden van de gemeenschap zwaarder wegen dan de voorrechten van een minderheid. Wij zien in de bestaande verdeling van eigendom, gezag en spreekrecht een stelsel van overheersing dat zichzelf in stand houdt, en wij achten het onze taak dat stelsel zichtbaar, toetsbaar en betwistbaar te maken.

1. Eisen

We doen een beroep op de medemens in het bedrijfswezen, de gemeenten, provincies, waterschappen en de staat. In dat beroep articuleren we de stringente voorwaarde waaronder het bedrijfswezen de baten genieten en de overheid haar legitimiteit houdt. De eisen van Stichting de Omwenteling dienen in dit handvest als leidraad. Deze zijn;

1. Rechtvaardigheid voor iedereen

Verantwoording van de staat en het bedrijfswezen voor iedereen maar met bijzondere aandacht voor kwetsbaren en onevenredig getroffen en, door hen centraal te stellen.

2. Eerlijkheid

Eerlijkheid over de noodzaak tot behartigen van het algemeen belang en die van toekomstige generaties en erkenning van mogelijk *handelingsdeficiet*.

3. Doe wat nodig is

Doe wat nodig is om te voorkomen dat een drempel gepasseerd wordt waarop klimaatherstel of reguleren van een (technologische) singulariteit niet meer mogelijk is.

4. Erken de burger als maatschappelijke macht

Het afwenden van crises vraagt om het beschermen en uitbreiden van fundamentele rechten en niet het inperken daarvan.

2. Epistemische democratie

Wij beroepen ons op epistemische democratie: de stelling dat een goed ingerichte beraadslaging van velen tot kwalitatief hogere besluiten komt dan een selecte deskundige minderheid. Hélène Landemore ontleent die stelling in *Democratic Reason* (2013) aan cognitieve diversiteit. De gedachte, ontwikkeld door Hong en Page onder de bekende stelling 'Diversity Trumps Ability', dat verschil in perspectief onder bepaalde condities zwaarder weegt dan individuele bekwaamheid.

Hoewel wij dit hypothetisch aannemen, verplicht de gedachte van dit epistemisch argument ons wel, want wie zijn gezag ontleent aan diversiteit van perspectieven, mag geen ideologisch toelatingsexamen afnemen. Wanneer wij door loting een dwarsdoorsnede van de gemeenschap aan tafel brengen, zit daar geen meerderheid met een verfijnde ideologie. Dat is geen probleem dat wij moeten oplossen want dat is precies waar het instrument voor dient. Onze stelling is dat mensen die vrij en geïnformeerd samen oordelen over hun eigen leefomgeving, zelden kiezen voor hun eigen overheersing. Als wij daarin ongelijk hebben, moeten wij dat kunnen ontdekken.

Voor Rousseau gold de volkssoevereiniteit en eigenaarschap over de constitutie als belangrijkste voorwaarde voor de democratie. De goedkeuring of consent van de gehele bevolking voor álle wetgeving was echter ultiem, maar even onwerkbaar met de technologische mogelijkheden van toen en de geletterdheid onder het volk bovendien.

De leus "macht aan het volk", gemunt door Huey P. Newton van de Black Panther beweging was populistisch in de typerende zin dat het geen institutie overwoog. Van de ten heden dage werkbare vormen staat, na directe democratie, een burgerberaad nog het dichtst bij dit sentiment. Met afvaardiging van het volk door gewogen loting wordt er een zogenaamde minipubliek gevormd. Daarbij is de verbinding met het grotere publiek of maxipubliek doorslaggevend bij (p)referenda en draagvlak in het algemeen.

Het mes snijdt aan twee kanten: het beraad is de school die de gewoonten van vrijheid leert (pluralisme, reden, onderzoek en studie) en de instrumenten geeft voor directe(re) invloed. Hoewel wij niet geloven in zuiverheid van bestuur wanneer dit voorkomt uit revolutie is dit klaarblijkelijk een zeer doeltreffend geitenpaadje naar zelfbestuur.

Van ieder naar zijn vermogen, aan ieder naar zijn behoeften.

3. Noodzaak

Na de uitvinding van het schrift heeft het eeuwen geduurd voor de uitvinding van de drukpers die het mogelijk maakte om en-masse informatie te delen. In een in verhouding veel kortere periode daarna is de computer uitgevonden. Dit heeft in de afgelopen decennia voor er een permanente interconnectiviteit gezorgd en past het oude verticale, top-down systeem niet langer. “Behandel de mondige burger als stemvee en hij gedraagt zich als stemvee, maar behandel hem als een volwassene en hij gedraagt zich als een volwassene” stelt de Belgische cultuurhistoricus van Reybrouck in zijn boek Tegen Verkiezingen. Bovenop de revolutie van interconnectiviteit krijgen we nóg een revolutie binnen korte tijd te verduren, namelijk een van een cognitieve aard. Anders dan alle voorgaande revoluties waarbij de hoofdvraag al op de plank lag; ‘wat is de volgende flessenhals?’ is deze hoofdvraag retorisch geworden. Daarbij verschuift de aandacht van het effect naar het motief; En dat is een vraagstuk die alleen wij, als mensen van vlees en bloed, samen kunnen beantwoorden om de koers voor het leven op aarde te bepalen.

Vandaag de dag worden we geconfronteerd met de dreiging van een polycrisis waarbij de crises elkaar versterken en op hun beurt nieuwe crises kunnen introduceren. Een economische wereldelite - met een in de geschiedenis ongeëvenaarde greep op de mondiale politiek, investeert inmiddels in de eigen uitzonderingspositie op een apocalyptische ondergang die zij als onvermijdelijk presenteert. Alle menselijke ontberingen, van klimaatverandering tot de hemeltergende misdaden tegen gekoloniseerde volkeren, van een nucleaire omslag ingevolge de mondiale onrust tot het onmeetbare leed door moderne slavernij: allen argumenten vóór rechtvaardiging van de secessionistische houding der techno-feodale eliten. De onrust die de wapenwedloop rondom AGI (kunstmatige algemene intelligentie) oproept, waarvan zichzelf in alle ironie pleitbezorgers zijn, is temeer reden voor het verwerpen van enige verantwoordelijkheid naar de wereldbevolking.

Hoewel het recht, dat in tegenstelling tot de technologie beperkt is tot landsgrenzen, niet kan voorzien in de socialisering van de exorbitante baten van Silicon Valley's tech-lords, menen zij nog teveel beperkt te worden in de onttrekking van vermogen en waarde. Het overduidelijke antwoord hierop moet zijn: niet meer centralisatie van macht en minder internationale rechtsinstituten maar spreiding van democratische macht en een mondiaal geratificeerd rechtsinstituut en constitutioneel handvest. Om de nodige constitutionele kentering teweeg te brengen moeten we de bureaucratische apathie doorbreken die dit alles mogelijk maakt en het op lokaal niveau van de grond af opbouwen – de enige plek waar democratie ooit is ontstaan.

4. De biologische keten van verval

Maxim Februari betoogt in zijn essay “Doe Zelf Normaal” dat overheden onder de druk van klimaatverandering, pandemieën en geopolitieke dreigingen steeds vaker teruggrijpen naar sturing via data, algoritmes en biometrie. Dit wordt gepresenteerd als een efficiënte, neutrale oplossing, maar is in feite een noodgreep die het politieke en democratische debat omzeilt. Wanneer we grondrechten tijdelijk uitschakelen of inperken voor 'de goede zaak' (zoals tijdens de coronacrisis te zien was met noodwetten en QR-systemen), creëren we een precedent. De jurisprudentie, technologie en de controle-infrastructuur verdwijnen namelijk niet vanzelf als de crisis voorbij is. Aanvullend op het voorgaande is het de technologie zelf die normerend is geworden zoals bij de intelligente snelheidsassistent het geval is die met behulp van 'geofencing' zorgt dat geen bestuurder nog de snelheidslimiet kan overtreden. De rekening die we vroeg of laat betalen is het structurele verlies van onze rechtsstatelijke bescherming en individuele vrijheid. In plaats van de wet en burgerrechten te zien als een obstakel bij crisisbestrijding, stelt Februari dat we de rechtsstaat juist moeten versterken. We moeten vasthouden aan het principe dat mensen zélf hun normen bepalen via het democratische proces, in plaats van ons gedrag te laten conditioneren door computersystemen en statistische modellen. De bestuurder ziet zich in deze, paternalistische houding, die ten grondslag ligt aan de technocratische voorkeur, bevestigd door het argument van de noodsituatie. Daarin gaan de bestuurder voorbij aan de fundamentele noodzaak voor een politieke gemeenschap waarin de burger zich betreft doormiddel van associatie. Zelfbestuur, dat als voortdurend proces het morele en politieke karakter van burgers vormt door associatie (of vereniging) is essentieel om “de gewoonten van vrijheid te leren” en “het individuele isolement te doorbreken en vaardigheden te ontwikkelen door regelmatig samen te komen om lokale uitdagingen op te lossen” zoals Tocqueville het beargumenteerde.

5. Een 'geschenk Gods'

De historicus en futurologisch schrijver Yuval Harari wijst erop dat kunstmatige intelligentie niet langer een werktuig is maar een handelend rechtspersoon, “een mes dat zelf kan besluiten of het sla snijdt of een moord pleegt”, en dat een technologie die taal beheerst daarmee toegang krijgt tot alles wat uit taal is opgebouwd: het recht, de religie, het publieke gesprek. De taal is losgemaakt van haar natuurlijke begrippen en beweegt als een entiteit in een omgeving die geen grenzen opwerpt tegen de ongebreidelde, onvermoeibare 'wil' van buitenmenselijk intelligentie die de vorm van een rechtspersoon heeft aangenomen. Recht is taal met toegerekend gezag, en toerekening veronderstelt een auteur. Voor de vormvrije, buitenmenselijke entiteit wiens moedertaal bureaucratie is betekend dit dat de menselijke overheersten een makkelijke prooi vormen. De mens moet de grip houden op de samenleving waarmee deze controle ook menselijk moet zijn, gedeeld door alle bewuste gemeenschappen. Maar nog voor we over de verheffing van de gemeenschappen kunnen spreken moeten we het afglijden een halt toeroepen en gewoonten van negatieve vrijheden, de vluchtige gratificatie door gedachteloos vermaak en bureaucratische apathie doorbreken.

6. Intersubjectieve realiteit

In de VS is binnen driekwart eeuw een concept gebouwd dat een heel beleidsdomein onbespreekbaar maakte: de 'Red Scare' aan begin van de 20^e eeuw en het vervolg tijdens de koude oorlog dat ook bekend staat als Mccarthyisme. Het is misschien wel de meest geslaagde constructie van een intersubjectieve realiteit in de moderne tijd, door partijen met een belang en een budget, dat tot de dag van vandaag de oprichting van enige publieke zorg bemoeilijkt al dan niet onmogelijk maakt. Maar de Red Scare was duur, traag, arbeidsintensief en had een artsenvereniging, commissie en lobbyisten. Iets wat ten heden dage compleet overbodig geworden is. Wat decennia en een lobbybudget kostte, kost nu niets, richt zich op ieder afzonderlijk, en heeft niemand die erop aanspreekbaar is. Deze stelling volgende vormt de menselijke psyche een bijzonder zwakke schakel. De mens is goedgezorgd, zeer beïnvloedbaar, statistisch voorspelbaar en niet puur rationeel. Dat argument verdient serieuze overweging, want het raakt een echte kwetsbaarheid van de democratische theorie. Deliberatie veronderstelt een publiek dat tot oordeelsvorming in staat is; wordt dat vermogen stelselmatig ondermijnd, dan bouwen wij een instituut voor een publiek dat niet meer kan horen.

Toch loopt deze diagnose vast, en niet op een psychologisch- maar juridisch bezwaar. Goedgezorgdheid laat zich niet normeren. Indien we de psyche aanwijzen als zwakste schakel zou censuur het voornaamste middel zijn om te bepalen wat de burger onder ogen krijgt en welke beïnvloeding toelaatbaar is. Het is ook de vorm van onvrijheid waarvoor Tocqueville uitdrukkelijk waarschuwde: niet de tirannie van de despoot, maar een immense beschermende macht die het welzijn van de burgers verzekert op voorwaarde dat zij in een blijvende staat van kindsheid verkeren.

De beslissende tegenwerping is echter de rechtsstaat zelf. Deze is nooit gebouwd op de veronderstelling van rationele burgers maar op het tegendeel. Er wordt verondersteld dat ieder mens feilbaar en omkoopbaar is – met de machthebber voorop. Daaruit volgen machtscheiding, motiveringsplicht, beroep en rechterlijke toetsing. Menselijke beïnvloedbaarheid is voor het recht dus geen nieuw probleem; zij is zijn oprichtingspremissie.

De opgave verschuift deels van burgeremancipatie naar het gezag over de handelende partijen om hen ter verantwoording te kunnen stellen. Voor het volgen van infrastructuur in plaats van de landsgrens moet de mensheid verenigen achter een universeel belang, dat de oefening die Tocqueville beschreef vergt – op mondiale schaal. Beschermde zijn vraagt immers geen vaardigheid, terwijl het stellen van normen dat wel is en bovendien een gewoonte is die uitsluitend in de praktijk van het zelfbestuur wordt aangeleerd.

Wanneer een gemeenschap daadwerkelijk vrij is van historische gewenning, immuun is voor de afleidingen van de status quo, en geen individuele belangen heeft bij de bestaande machtshiërarchie, zal zij in een gezamenlijke beraadslaging over haar leefomgeving nóóit kiezen voor haar eigen overheersing. – Étienne de la Boétie

7. Grondslagen

7.1 Wij hebben een gedeelde visie op verandering

Wij creëren een leefbare wereld voor de volgende 7 generaties.

In een mooie, gezonde, leefbare wereld:

- zijn we verbonden met al het leven. We dragen zorg voor en leven samen met alle natuur.
- gebruiken we niet meer dan we écht nodig hebben.
- is het strafbaar om ernstige schade toe te brengen aan natuur en klimaat, zoals massale bomenkap, gebruik van fossiele brandstoffen en afval lozen.
- heeft iedereen een veilige leefomgeving, toegang tot natuur en voldoende voedsel en schoon drinkwater.
- heeft iedereen toegang tot goede gezondheidszorg, onderwijs en ontwikkelmogelijkheden, zodat iedereen kan geven aan zichzelf en aan de gemeenschap wat die kan.
- is iedereen vrij van oorlog en onderdrukking en vrij om de eigen stem te laten horen.
- zijn we eerlijk over de geschiedenis die ons verbindt en gebruiken deze kennis en ervaring om de toekomst nog beter te maken voor iedereen.
- Heeft iedereen inzicht in de algoritmen die gebruikt worden tegen zijn of haar persoon of gemeenschap en middelen om het gebruik van deze algoritmen en de gebruikte data en opslag daarvan te betwisten of bestrijden.

Van het oude normaal naar iets nieuws

De klimaatverandering komt niet door losstaande problemen. Alles hangt samen met een onderliggend systeem dat oneerlijk en giftig is voor al het levende en niet-levende.

De mens heeft zichzelf boven de natuur geplaatst en soms ook boven andere mensen. Een kleine groep rijke mensen bepaalt voor alle anderen hoe we onze samenlevingen en de natuur inrichten. Hierdoor zijn allerlei vormen van onderdrukking en uitbuiting 'normaal' geworden.

Het is 'normaal' dat bedrijven gassen uitstoten die de aarde minder leefbaar maken voor al het leven. Of dat ze door vervuiling en bomenkap leefgebieden verwoesten. Terwijl mensen die opstaan tegen dit soort vernietiging van de leefomgeving uitgelachen, vervolgd of zelfs vermoord worden.

Het is 'normaal' dat miljoenen mensen in het mondiale Zuiden al moeten vluchten voor de gevolgen van klimaatverandering. Terwijl de rijke landen die het meeste hebben bijgedragen aan klimaatverandering doorgaan met verbruiken en consumeren.

Het is 'normaal' dat 1% van de mensen meer dan de helft van al het geld bezit. Terwijl duizenden kinderen in mijnen, op vuilnisbelten of in kledingfabrieken moeten werken voor onze spullen in plaats van naar school te gaan.

Het is 'normaal' dat wij in de winter zomerfruit kunnen eten en dat we een kwart van ons geproduceerde voedsel weggooien, terwijl miljoenen mensen honger lijden.

Stichting Omwenteling daagt deze norm openlijk uit. Samen strijden we voor een nieuwe, betere wereld.

Wereld veranderen

Ons hart vertelt ons dat een andere wereld mogelijk is. Een mooie, gezonde wereld waarin eigenheid en creativiteit worden ondersteund. Waarin mensen moedig, krachtig en liefdevol samenwerken om problemen op te lossen en betekenis te vinden. Met culturen gebaseerd op respect voor al het levende en niet levende, echte vrijheden en rechtvaardigheid. Iedereen deelt dit toekomstbeeld. Er is vrijheid om van mening te verschillen over *hoe* we de wereld kunnen veranderen.

7.2 Wij richten onze missie op wat nodig is

We brengen zoveel mogelijk mensen in beweging om mee te doen. Samen kunnen we de nodige verandering voor elkaar te krijgen.

Grote groep

Mensen ondernemen veel te weinig om het leven op aarde te beschermen tegen de vreselijke gevolgen van de crises. Er is een grote verandering nodig om de planeet gezond en leefbaar te houden, maar het *is* haalbaar. Dit vraagt dat een grote groep mensen snel in beweging komt. Hoe meer mensen beseffen dat we niet op dezelfde manier door kunnen gaan, hoe sterker we staan.

Veel problemen

De wereld is verschrikkelijk ongelijk. Een kleine minderheid heeft de meeste rijkdom en de macht om aan de knoppen te draaien. Zij maken keuzes in het belang van rijke westerse mensen. Vaak gaat dat ten koste van al het levende en niet-levende.

De gevolgen daarvan zijn overal om ons heen. Veel mensen lijden onder slechte voeding of ondervoeding. De lucht en de zeeën raken steeds verder vervuild. De wetenschap laat geen ruimte voor twijfel over de ernst van klimaatverandering. Een algocratie ingevolge perverse convergentie vormt ook een dreiging met een duidelijk *point of no return*. Ze levert alleen enige discussie over de varianten van crises die het oplevert. Ook is het overduidelijk wie het meest worden geraakt door de gevolgen. We voeren actie voor een wereld waarin we binnen de grenzen blijven van wat de samenleving en de aarde aankan, waarin we voor ieders welzijn alles eerlijk verdelen.

Noodzakelijke verandering

Kenmerken van het giftige systeem waar we in leven maken we zichtbaar. We willen laten zien dat de problemen in de wereld alleen zijn op te lossen door het hele systeem te veranderen. Daarom pakken we ook de steunpilaren van dit systeem aan:

- Een financieel systeem met te weinig regels, die is gebaseerd op rente en schulden;
- Een 'democratie' waar in de praktijk de meeste mensen maar weinig te zeggen hebben;
- Media die vooral werken in het belang van kapitaal.

Onze missie

We beseffen dat we niet alle problemen kunnen oplossen en sommige schade is onomkeerbaar. Er zijn al soorten uitgestorven en er zullen nog meer verliezen volgen. Hoe meer mensen dit beseffen, hoe sterker we samen staan om wél de wereld te veranderen.

Daarom richten we onze acties op de verandering die nodig is, namelijk:

Een economie waarin het welzijn van iedereen zo groot mogelijk is. En waarin schade aan ander leven zo klein mogelijk is. Dit is haalbaar. Bijvoorbeeld met wetten die zorgen voor meer gelijkheid, meer lokale productie, minder verbruik.

Een democratie waarin mensen écht invloed hebben op beslissingen.

Een regeneratieve cultuur die kan meebewegen met veranderingen. Een cultuur waarin we ruimte maken om te rouwen om wat verloren gaat. En waarin we zorgen voor al het leven. Daar kunnen we nu al mee beginnen!

7.3 Wij hebben behoefte aan regeneratieve cultuur

We leven in een wereld vol stress en verandering. Om daarin gezond en energiek te blijven, nu en in de toekomst, vormen we een cultuur waarin we samen zorgen voor al het leven.

Wij zijn natuur

In de natuur verandert alles de hele tijd. Van de evolutie tot veranderingen van dag tot dag, zoals het weer en de seizoenen. Maar ook geboorte en de dood. De mens heeft zichzelf boven de natuur gezet, denkend dat wij de baas zijn. Klimaatverandering is hier een gevolg van. Die laat duidelijk zien wat er gebeurt als we vergeten hoe afhankelijk we zijn van onze natuurlijke omgeving. Wij zijn natuur.

Liefde en compassie

Als pleitbezorgers voor een betere wereld hebben we een regeneratieve cultuur nodig om door te kunnen gaan. Door die cultuur vinden we ook de liefde terug voor onszelf, het land waarop we wonen en onze gemeenschap. Tegelijk vinden we liefde voor de natuur en compassie voor mensen waarvan wij fysiek en gevoelsmatig gescheiden zijn door afstand, geloofsovertuiging, politiek, cultuur, etniciteit, sekse en geaardheid.

Zorg

Een regeneratieve cultuur gaat veel over zorg. We kijken naar verschillende vormen van zorg die samenhangen en elkaar ondersteunen:

Zelfzorg: hoe we zorgen voor onze behoeften en herstellen van dit giftige systeem. Dit doen we bijvoorbeeld door goed op onze grenzen te letten. We nemen voldoende tijd voor de dingen die ons energie geven. En we geven aandacht aan de moeilijke emoties die klimaatverandering en het giftige systeem in ons los kunnen maken.

Actiezorg: hoe we voor elkaar zorgen tijdens (burgerlijk ongehoorzame) acties. We zorgen voor elkaars welzijn en steunen mensen die gearresteerd zijn. Zo heeft iedereen bijvoorbeeld een buddy in een actie.

Zorg voor anderen: hoe we zorgen voor onze relaties en verantwoordelijkheid nemen voor onze kant van die relaties (zie kernwaarde 5 en 6). We zijn ons ervan bewust hoe we elkaar beïnvloeden. We luisteren goed naar elkaar en leren van elkaars kijk op dingen. En we zoeken verbinding met elkaar, ook wanneer het schuurt.

Gemeenschapszorg: hoe we zorgen voor onze ontwikkeling als beweging en gemeenschap. En hoe we onze verbanden versterken en onze kernwaarden leven. We geven bijvoorbeeld trainingen, zoals de workshop [democratische hervorming/organiseren]. En we organiseren ook sociale activiteiten, zoals samen eten.

Zorg voor de aarde en al het leven: hoe we zorgen voor de planeet en natuur die ons in leven houden, en voor gemeenschappen in brede zin. We kijken bijvoorbeeld liefdevol naar onze eigen invloed op de leefbaarheid van de aarde. En we groeien hierin waar we dat kunnen. Een leefbare aarde bereiken we niet alleen met duurzame keuzes. Duurzaamheid is namelijk niets meer dan geen nieuwe schade veroorzaken. Wij willen een grotere stap maken: we proberen eerlijke, liefdevolle keuzes te maken en met oplossingen te komen die een positieve invloed hebben op al het leven op aarde.

Om de nodige stappen te maken naar een regeneratieve cultuur laten wij ons inspireren door wat ons raakt. Als iets niet lukt, niet goed voelt of als we de weg even kwijt zijn, dan vallen we terug op liefde. Liefde voor de aarde, liefde voor elkaar en liefde voor onszelf. Ook als het ons moeite kost om te veranderen, zijn we die liefde waard.

7.4 Wij dagen het giftige systeem en onszelf openlijk uit

In grote delen van de wereld ligt de macht bij een rijke minderheid. Dit systeem maakt het leven op aarde kapot. Dieren, planten, maar ook andere mensen. Hoe de mensen die de macht hebben omgaan met ander leven is ontzettend oneerlijk.

Bijdragen

Elke bijdrage is belangrijk om samen het oneerlijke systeem te veranderen. Je kan bijvoorbeeld organiseren, lobbyen, politiek actievoeren, workshops organiseren of helpen de beweging te vergroten en voor iedereen toegankelijk te maken door gemeenschapsvorming. Samen studeren we voor afstemming, socialisatie en vocabulaire maar ook voor het beperken van groepsdenken, oefenen van debat en het aanjagen van synthese door inbreng van anithese tegen de 'heersende' these. Studie wordt ook beschouwd als bijdrage.

Prefiguratieve politiek

In tegenstelling tot traditionele revolutionaire bewegingen (die eerst de staatsmacht willen grijpen om daarna de maatschappij van bovenaf te veranderen), weigert prefiguratie te werken met hiërarchische of dwingende machtsmiddelen. Als het einddoel een gelijkwaardige, democratische samenleving is, moet de huidige kleinschalige organisatie dat *nu* al zijn. Daarom verwelkomen we experimenteren om te ontdekken hoe een *eerlijk* systeem kan werken en wat we nodig hebben om als persoon en als beweging te bloeien. Ook ontdekken we waar dat schuurt met de giftige cultuur waar iedereen dagelijks in leeft.

We bouwen samen aan een regeneratieve cultuur. Waar het systeem iedereen vraagt om altijd maar door te gaan, pakken wij het anders aan. Soms moedigen we elkaar bijvoorbeeld aan om even over te slaan als daar geen energie voor is of veronderstellen een goede reden bij afwezigheid. Ondanks dat we de noodzaak voor verandering echt wel voelen zijn we binnen de regeneratieve cultuur bewust van het belang van gezondheid en zorg voor elkaar. Aan een burn-out heeft helemaal niemand iets.

Verandering van binnen

Met onze beweging en regeneratieve cultuur dagen we niet alleen een oneerlijk, giftig systeem uit. Verandering van dit systeem vraagt ook veel van onszelf. We zijn allemaal in dit systeem opgegroeid. Daardoor hebben we bepaalde ideeën over wat 'normaal' is, omdat we het zo gewend zijn.

Wij dagen dat 'normaal' uit. Dan kan je er opeens achter komen dat je bepaalde keuzes maakt of dingen doet die niet passen in een regeneratieve cultuur. Dat is moeilijk om in te zien en nog veel moeilijker om te veranderen. Toch proberen we elkaar en onszelf hier openlijk en geduldig in uit te dagen. Zo leren we oude denkbeelden af en verschuiven we ons wereldbeeld steeds meer naar de wereld die we willen.

**Wij hebben respect voor mensen buiten onze beweging die 'ondergronds' of 'geheim' actie voeren. Voor de veiligheid van onze mensen willen we duidelijk maken dat alle acties van Stichting de Omwenteling 'bovengronds' zijn.*

7.5 Wij hechten waarde aan reflectie en leren

Bij alles wat we doen kijken we terug hoe het is gegaan en wat er eventueel beter kan. We leren van onze eigen ervaringen en die van andere bewegingen.

Uitproberen

We weten wat we willen bereiken. Maar hoé we dat het beste kunnen bereiken is niet altijd duidelijk. Er bestaat geen handboek *Verander het systeem in 10 stappen*.

Onze samenleving bestaat uit veel verschillende mensen, organisaties en ideeën. Die beïnvloeden elkaar de hele tijd. Daardoor is het van tevoren nooit zeker wat het effect van onze ondernemingen zal zijn. Natuurlijk denken we heel goed na over wat we willen bereiken, maar soms loopt het anders dan verwacht. Daarom leren we graag van wat we doen en proberen we nieuwe dingen uit. We stellen steeds vragen, kijken terug en leren van wat eerder gewerkt heeft bij andere bewegingen. Dit blijven we steeds actief doen. Het vraagt dus tijd van iedereen in de beweging om kritisch na te denken over wat goed ging en waarom. En ook wat beter kan en hoe dan. Zo blijven we niet vastzitten in gedrag en keuzes die niet werken, maar kunnen we groeien.

Breder beeld

Iedereen in de beweging brengt eigen kennis, ervaring en denkbeelden met zich mee. Voor een groot deel lijken die denkbeelden op elkaar. Dat komt doordat een grote groep mensen in de beweging in veel dingen op elkaar lijken. Wij zijn ons ervan bewust dat we daardoor een beperkt wereldbeeld hebben. En dat we belangrijke meningen en ervaringen missen. Daarom willen we onszelf uitdagen om ons beeld te verbreden.

Ons doel om een democratische hervorming van de grond af op te bouwen kunnen we alleen bereiken als we alle wijsheid en creativiteit in de samenleving inzetten. Daarom willen we leren van zoveel mogelijk verschillende oogpunten en ervaringen. Hier werken we actief aan door binnen de beweging veel samen te werken. Ook werken we samen met andere bewegingen en groepen, zodat we van hen kunnen leren. En we houden workshops en voeren gesprekken met verschillende mensen. Daarin proberen we bewust veel ruimte te maken voor de stemmen die meestal niet worden gehoord.

Naar elkaar luisteren

We hebben allemaal maar een beperkt wereldbeeld en we zijn allemaal opgegroeid in hetzelfde giftige systeem. Het is makkelijk om vast te houden aan wat we kennen. Wij proberen juist actief onze blik te verbreden door ervaringen met elkaar te delen. Dat is een uitdaging waarin we onszelf soms tegenkomen. Bijvoorbeeld als we erachter komen dat wat we dachten te weten, niet klopt. Dan kan de neiging ontstaan om weg te kijken, omdat het te moeilijk of te pijnlijk is. We willen iedereen juist uitnodigen om deze gevoelens te onderzoeken. Want die geven aan dat hier iets valt te leren. Wanneer wrijving ontstaat is het belangrijk om naar elkaar te luisteren en te leren over het oogpunt van een ander. Als er grote meningsverschillen blijven bestaan, bieden wij hulp om er toch samen uit te komen.

Blijven uitdagen

Het hoort ook bij leren dat we beseffen dat we als beweging nog veel kunnen leren en oefenen. We proberen steeds terug te kijken en daarvan te leren. Maar soms lukt dat niet of vergeten we het. We proberen die uitdaging met onszelf aan te gaan, maar soms vinden we dat te moeilijk en kijken we weg. We willen heel graag voorkomen dat vaste gewoonten ons sturen. Maar vaak genoeg vallen we terug in een bekend en ongezond patroon. We zien en accepteren dit als een onderdeel van het leerproces. Daarom blijven we elkaar vriendelijk aanmoedigen om open te staan voor wat we nog niet begrijpen of kunnen.

7.6 Wij verwelkomen iedereen en alles wat je als persoon meebrengt

Wij werken actief aan een beweging waar iedereen zich veilig en welkom voelt.

Iedereen is nodig

Wij organiseren omdat wij, onze kinderen en alle kinderen die nog geboren moeten worden recht hebben op een leefbare planeet. Om de wereld te veranderen, hebben we verschillende mensen met verschillende kennis en ervaringen nodig. Daarom is iedereen welkom in de beweging ongeacht afkomst, kleur, klasse, gender, seksuele voorkeur, leeftijd, inkomen, beperkingen, opleiding, uiterlijk, immigratiestatus, geloofsovertuiging.

Een beweging worden waarin iedereen evenveel meetelt, gaat niet vanzelf. We moeten hier actief en bewust aan werken. Hoe toegankelijk zijn we? Hoe gaan we relaties aan met de mensen met wie we samenwerken? Hoe beïnvloeden onze aangeleerde manieren van denken deze relaties?

Sociale ladder

Mensen zetten elkaar bewust of onbewust op een bepaalde plek op de sociale ladder. In grote delen van de wereld wordt die plek bepaald door iemands kleur, afkomst, gender, seksuele voorkeur of andere kenmerken. Wie afwijkt van de norm is 'deviant' en wordt in de samenleving tot mindere gemaakt. Hoe lager de plek op de sociale ladder, hoe onveiliger iemand is in de wereld.

We zijn allemaal opgegroeid in het giftige systeem die deze rangorde in stand houdt. Daardoor zitten er denkbeelden en gedrag diep in ons geworteld. Die bagage nemen we - vaak zonder het te weten - mee in iedere relatie.

Veilige plek

Wij proberen steeds meer inzicht te krijgen in hoe deze sociale orde werkt. We praten er open over zodat we de beweging steeds toegankelijker, veiliger en inclusiever kunnen maken. Want om veilig te kunnen zijn voor iedereen, moeten wij veilig onderkomen bieden voor de meest deviante mensen en groepen.

We zetten ons daarom in om een veilige omgeving (*safe space*) te maken bij alles wat we organiseren. Een voorbeeld is ons taalgebruik. Die houden we vriendelijk en we proberen om vaktermen te vermijden of anders goed uit te leggen. Een ander voorbeeld is de toegankelijkheid van bijeenkomsten en acties. Dat gaat niet alleen om emotionele behoeften, maar ook om praktische. Mensen met een beperking of bijvoorbeeld minderjarigen hebben behoeften waar niet altijd direct aan wordt gedacht.

Iedereen in de beweging is verantwoordelijk voor het maken van een veilige omgeving. Maar groepen die hoog op de sociale ladder staan, mogen hierin meer doen dan deviante groepen. Want die laatste moeten altijd al meer moeite doen om mee te komen in de samenleving. Zo kunnen we op een eerlijke manier samen een veilige, uitnodigende

omgeving maken. Een omgeving waarin we aandacht hebben voor de behoeften en gevoelens van anderen. Hier kunnen we altijd verder in groeien. Daarom vragen we iedereen om mee na te denken en te leren over waar en hoe we het beter kunnen doen.

Geen plek voor haat

Geweld tegen anderen – lichamelijk of met woorden – staan we niet toe. Ook niet het aanzetten tot geweld. We accepteren niets wat te maken heeft met racisme, seksisme, geloofshaat, queerhaat, validisme (discriminatie of vooroordelen op basis van handicap), klassendiscriminatie of leeftijdsdiscriminatie. We accepteren geen enkele vorm van onderdrukking of beledigende taal naar anderen toe. Dit geldt tijdens acties en daarbuiten, online en offline. Voor mensen die zich toch om welke reden dan ook onveilig voelen, is er een plek in de beweging waar ze terecht kunnen.

Verantwoordelijkheid nemen

We beseffen dat mensen ingewikkelde wezens zijn. Op verschillende momenten laten we andere kanten van onszelf zien. De ene keer zijn we zorgzaam, dan veroordelend en dan weer onoplettend in hoe we reageren. Sommige kanten van onszelf hebben we lief, met andere worstelen we. Van sommige kanten waren we ons misschien nog niet eens bewust.

We vertrouwen erop dat alle mensen goede bedoelingen hebben. Maar als iemand oordeelt of op een onhandige manier iets zegt, kan dat een ander hard raken. Daarom is het belangrijk dat wij verantwoordelijkheid nemen voor ons gedrag en de (onbedoelde) gevolgen. We kunnen elkaar hier openlijk en respectvol op aanspreken. Ook staan we ervoor open om zelf aangesproken te worden.

Bewust groeien

Ongezond gedrag kan voortkomen uit persoonlijke vooroordelen of ingesleten patronen zoals de sociale ladder. Als het iemand niet lukt om een ander met respect te behandelen, maakt dat diegene geen slecht persoon. Iedereen heeft verschillende kanten en we weten dit van we elkaar. Daarom leven en voelen we met elkaar mee.

Het is wel belangrijk om in te zien dat die vooroordelen en gedragspatronen andere mensen kunnen beperken. Zij kunnen zich onveilig of onwelkom voelen. Dat maakt onze beweging zwakker en minder inclusief.

We nemen daarom niet alleen verantwoordelijkheid voor ongezond gedrag. We proberen ook steeds meer bewust te worden van onze gewoonten en houding en het effect daarvan op anderen. Dat doen we door eerlijk en duidelijk te zijn naar onszelf en elkaar.

Wij staan voor verandering en voor ontwikkeling. We staan voor diversiteit en inclusiviteit. Vanuit die gedachten heten we nieuwe mensen in de beweging van harte welkom.

7.7 Wij proberen machtsstructuren zoveel mogelijk in te perken.

Er is geen persoon of groep die meer te zeggen heeft dan anderen. We kunnen allemaal gelijkwaardig meedoen in de beweging.

Ongelijk verdeeld

In onze huidige wereld komt ongelijkheid in relaties tussen verschillende mensen veel voor. Dit is door eeuwen van onderdrukking ontstaan. Iemands ervaringen en mogelijkheden in de samenleving worden bepaald door allerlei kenmerken, zoals klasse, huidskleur, gender, seksualiteit of beperkingen. De combinatie van deze kenmerken geeft ieders ervaring vorm. Een zwarte vrouw ervaart bijvoorbeeld andere vormen van onderdrukking dan een witte vrouw.

Wij kunnen niet doen alsof onze beweging vrij is van deze sociale rangorden. We zijn tenslotte allemaal opgegroeid in een wereld die deze rangorde in stand houdt. Bepaalde denkbeelden en gedrag zitten diep in ons. Daarom proberen wij hier juist actief van los te komen. In onszelf, in de beweging én daarbuiten.

Sterk geluid

Een manier om los te komen is om de machtsstructuren die ons leven bepalen te verstoren. Denk aan grote bedrijven en banken die meer te zeggen hebben in de politiek dan gewone burgers. En de politiek die vervolgens meer luistert naar de lobbyisten van deze bedrijven dan naar wat nodig is voor een gezonde en leefbare wereld. We perken deze machtsstructuur door instituties op te bouwen die deze uitdagen met directe invloed in de politiek en ons als betrouwbare handelingspartner te tonen.

Daarnaast bespreken we in onze media onderwerpen die vaak genegeerd worden, zoals de link tussen klimaatverandering, de AI-wapenwedloop en armoede. We proberen bewust niet voor of namens anderen te spreken. Zo laten we bijvoorbeeld stemmen horen die normaal weinig aandacht krijgen. Dat zijn vaak de stemmen van deviante groepen: mensen die afwijken van de norm. Ook werken we aan het sluiten van echte verbonden met deviante groepen en hun bewegingen. Samen laten we een sterker geluid horen.

Open voor iedereen

We zijn transparant in ons handelen. De voorbereiding van acties of nieuwe ideeën houden we geheim binnen een kerngroep als dat nodig is. Verder proberen we om agenda's en verslagen van overleggen voor de hele beweging beschikbaar te maken. Zo kan iedereen die dat wil, meelesen en meedoen aan een overleg.

Binnen de beweging verspreiden we de macht, zodat die nergens diep kan wortelen. Dit doen we door rollen met veel verantwoordelijkheid regelmatig te wisselen. Iedereen kan iedere rol oppakken. Door juist ook mensen uit deviante groepen op leidende en organiserende plekken te hebben, wordt de beweging sterker.

Samen verantwoordelijk

De basis van onze beweging is de relaties tussen de mensen. We werken aan een cultuur waarin iedereen zich veilig voelt, zichzelf durft te zijn en zich uit durft te spreken. Het is daarom belangrijk dat we echt naar elkaar luisteren en respect tonen. En dat we bewust ruimte maken voor de mensen die het meest moeten vechten om gehoord, gezien en gerespecteerd te worden. Dat geldt voor mensen uit deviante groepen, maar net zo goed voor mensen die minder snel of luid reageren dan anderen. Dit is een taak van ons allemaal. We kunnen er allemaal op letten dat iedereen evenveel spreektijd krijgt en dat ieders bezwaren bij beslissingen worden gehoord.

Oefenen en groeien

Het is niet makkelijk om los te breken van de machtsverdeling zoals we die gewend zijn in de wereld. Daarom besteden we in onze trainingen aandacht aan verschillende vormen van onderdrukking. Ook oefenen we hoe we onderdrukking kunnen tegengaan. Als we ons bewust worden van hoe we soms onbedoeld anderen onderdrukken, kunnen we ons gedrag en denkbeelden aanpassen. En door deze leermomenten kunnen we groeien, als persoon en als beweging.

Ondanks onze actieve inzet op al deze vlakken, kan er in de beweging wrijving ontstaan door een scheve verhouding. Als de relatie tussen mensen of in een groep blijvend ongelijk is, gaat het niet goed. In dat geval is het nodig om het gesprek aan te gaan. Samen zoeken we dan een manier om het evenwicht in de relatie weer gelijk te krijgen. Daarbij staan we het nooit toe dat we elkaar pesten of te schande maken, in welke vorm dan ook.

Wat iedereen zelf kan doen

Actief de macht verdelen doen we samen. Daarom moedigen we iedereen aan om over deze vragen na te denken:

- Kun je, als je altijd dezelfde rol vervult, iemand anders opleiden om die rol over te nemen?
- Kun je, als iemand anders de leiding neemt bij een taak, van hen leren zodat jij die taak ook kan gaan uitvoeren?
- Kun je jezelf uitdagen om een rol aan te nemen die je gewoonlijk niet zou oppakken?
- Neem je de tijd om te leren over macht en voorrechten?
- Besef je dat je bepaalde voorrechten en macht hebt tegenover anderen en wat het verschil is tussen deze macht op een positieve manier aanwenden en de negatieve manier?

7.8 Wij vermijden het beschuldigen en het te schande maken van anderen

Om verandering te maken hebben we elkaar nodig. Door beschuldigen en veroordelen verliezen we elkaar.

Weg van oordelen

We leven allemaal in een giftig systeem. Daarin is het een gewoonte om naar anderen (en ook onszelf) te wijzen en te zeggen: dit doe jij niet goed. Door dit soort oordelen raken we verder van elkaar af. Vanuit onze regeneratieve cultuur zoeken we juist verbinding. Zo kunnen we onszelf als mensen en als gemeenschap versterken.

Eerlijk

Er bestaat geen twijfel over dat bepaald gedrag onbehelpzaam of oneerlijk is. Zoals het lozen en uitstoten van afval ten koste van gezondheid van omwonenden. Een van onze eisen is 'Wees eerlijk'. Daarom maken wij de negatieve gevolgen zichtbaar van beleid en (persoonlijke) keuzes die leiden tot vervuiling en uitbuiting. Zo geven we de samenleving het eerlijke verhaal. En we laten bedrijven, organisaties én mensen de gevolgen van hun keuzes zien.

Positieve kijk

Uit frustratie verpakken we dit eerlijke verhaal soms in beschuldigingen en oordelen. Maar dat helpt niemand vooruit. Het is zonde om veel energie te steken in wat er niet goed is aan een ander. Die energie steken we liever in positieve verandering.

Het giftige systeem heeft bij iedereen littekens achtergelaten. Laten wij proberen geen nieuwe wonden te maken, maar verbonden blijven in liefde en kracht. In contact van mens tot mens, maar ook in groepen en in onze relatie met onszelf.

Delen zonder schuld

Wat ons als beweging sterk maakt, zijn de verschillende ervaringen en kennis van iedereen. Die verschillen maken ook dat we elkaar soms niet begrijpen. Dat kan heftige emoties vrijmaken. Deze emoties voelen, kan heel pijnlijk zijn. Als we deze emoties met elkaar durven delen, dan kunnen we elkaar helpen in moeilijke momenten. Dat vraagt van ons dat wij samen zorgen voor een veilige omgeving. Een omgeving gebaseerd op liefde, respect en vriendelijkheid.

We vragen elkaar daarom om geweldloos te communiceren (zie kernwaarde 9): uitspreken wat je voelt en wat je nodig hebt zonder te oordelen of voor de ander in te vullen. Als onze taal vrij is van beschuldigingen of oordeel, dan blijven we makkelijker in contact met elkaar. En dan kunnen we er steeds weer voor elkaar zijn.

Onbewust oordeel

Beschuldigingen en oordelen zitten niet alleen in wat we doen en wat we zeggen. Sommige oordelen zitten zo diep in ons, dat we zonder het te weten een bepaalde houding aannemen.

Onze hersenen houden dingen graag simpel: we vinden snel iets goed of fout. Maar de werkelijkheid is enorm ingewikkeld. Die bestaat uit heel veel verschillende ervaringen, achtergronden, meningen en kennis. Daarom vragen we iedereen om te letten op die oordelen die ons brein zo snel maakt. Zelfs als zo'n oordeel niet wordt uitgesproken, kunnen we de verbinding met elkaar kwijtraken. Nieuwsgierig blijven naar elkaar is hiervoor het beste 'tegengif'.

7.9 Wij zijn een geweldloos netwerk

Uit principe gebeurt alles wat wij doen zonder geweld. Dit is ook de beste manier om échte verandering voor elkaar te krijgen.

De kracht van geen geweld

Geweldloosheid houdt onze beweging in leven. Te veel mensen hebben elke dag te maken met onrecht of geweld. Door zelf geen geweld te gebruiken, maken we zichtbaar wie er écht verantwoordelijk zijn voor het geweld in de wereld. Geweldloos zijn maakt onze beweging toegankelijk. Het verlaagt de drempel voor mensen en organisaties om zich aan te sluiten.

Geen geweld is een voorrecht

Tegelijkertijd beseffen we dat veel mensen en bewegingen in de wereld worden bedreigd met geweld, vervolging of de dood als ze weerstand bieden tegen onderdrukking. We weten dat het een voorrecht is dat we in Nederland behoorlijk veilig zijn. En dat we kunnen kiezen om ons zonder geweld te verzetten. We steunen mensen die dit voorrecht niet hebben en die geen betere keuze hebben dan zichzelf met geweld verdedigen.

Geweld in taal

Geen geweld gebruiken gaat niet alleen om ons gedrag. Ook geweldloze taal hoort erbij. Geweld in taalgebruik komt in onze samenleving vaak voor, bewust en onbewust. Het is namelijk onderdeel van het giftige systeem waar we in opgroeien en leven. Daarom kost het tijd om geweld in ons eigen taalgebruik te herkennen. En kan het even wennen zijn om op een andere manier met elkaar te praten. Om hier steeds beter in te worden, gebruiken we bijvoorbeeld de aanpak van 'Non-Violent Communication' (NVC). Oftewel: geweldloze communicatie (zie afbeelding).

Door hiermee te oefenen, leer je:

- beschrijven wat je ziet of hoort;
- bewust worden van je gevoelens en gedachten;
- jouw behoefte achter je gevoelens begrijpen;
- met medeleven luisteren naar jezelf en anderen;
- hoe je met respect kan omgaan met meningsverschillen;
- hoe je eerlijk en medelevend kunt zijn op hetzelfde moment.

We organiseren regelmatig trainingen en workshops over geweldloze en verbindende communicatie. Binnen en buiten de beweging oefenen we hiermee. Ook leren we elkaar liefdevol aanspreken als het soms even niet lukt om geweldloos te spreken. Want het gaat er niet om dat we het perfect doen. Communicatie gaat over het versterken van onszelf en onze band met anderen.

Verschil mag er zijn

Wat geweldloos precies is, kan per persoon en per situatie verschillen. Zo kan iemand het beplakken van een iemands huis als geweld worden gezien, maar het beplakken van een bank- of bedrijfsgebouw niet. Die verschillen mogen bestaan. Maar in het algemeen is het voor ons duidelijk: geweldloos zijn werkt. Het geeft inspiratie en vertrouwen. En het opent de deuren voor een grote groep mensen om in beweging te durven komen en zich te laten horen.

7.10 Wij baseren ons op autonomie en decentralisatie

Wij hebben geen baas, maar we sturen onszelf aan. We beslissen zelfstandig hoe we ons inzetten en beslissen samen hoe we onze doelen gaan bereiken.

Macht bij iedereen

We kunnen niet op de overheid rekenen om wereldproblemen op te lossen. De overheid legt macht en rijkdom in de handen van een kleine groep. De belangen van de grote meerderheid van de bevolking en van de natuur worden bijna niet gehoord. Het is hoog tijd dat hierin verandering komt. Wat we nodig hebben is een échte democratie, waarin ieders stem telt.

Binnen de beweging proberen we uit hoe zo'n echte democratie kan werken. We leren hier veel van. Anders dan we gewend zijn, kan elke persoon of groep zelfstandig organiseren namens de beweging. De organisatie moet dan wel passen bij onze grondslagen. Personen of groepen kunnen eigen keuzes maken over welke onderwerpen zij het belangrijkste vinden. Er is dus geen toestemming nodig van een centrale groep die het voor het zeggen heeft. Zo verspreiden we de macht in de beweging.

Verantwoordelijkheid nemen

In groepen spreken we vaak af dat een paar mensen een bepaalde taak mogen uitvoeren voor die groep. Die mensen krijgen daarvoor een mandaat. Dat betekent dat ze van niemand toestemming nodig hebben om de taak uit te voeren. Ze mogen zelf weten hoe ze het gaan aanpakken. Maar het betekent óók dat zij verantwoordelijk zijn voor de taak. Voor het uitvoeren, de resultaten en het oplossen van problemen. En ook voor het achteraf kijken wat er een volgende keer beter kan. Natuurlijk mogen deze mensen wel om hulp en advies vragen. Zo kunnen we snel schakelen en toch de wijsheid van de hele groep gebruiken.

Elke stem gehoord

Bij belangrijke beslissingen gebruiken we meestal de 'consent'-aanpak. Dit werkt anders dan 'de meeste stemmen gelden', waarbij de kennis en ervaring van de minderheid worden ondergesneeuwd. Met de consent-aanpak nodigen we mensen die een afwijkend oogpunt hebben juist uit om dit te delen. Zij brengen een andere, frisse kijk, die nuttig kan zijn voor de hele groep.

Iedereen die meebeslist krijgt om de beurt tijd om te reageren op een voorstel. Door naar elkaar te luisteren, groeit ons begrip over het onderwerp. Als iemand belangrijke bezwaren heeft, dan bespreken we dit met elkaar en passen eventueel het voorstel aan. Ook hierbij

krijgt elke stem ruimte. De groep neemt een besluit zodra iedereen dat goed, veilig en werkbaar genoeg vindt in dat moment (zie afbeelding).

Vanuit eigen kracht

Een krachtige beweging maken en houden, doen we samen. Daarvoor hebben we toegang nodig tot de kennis, ervaring en hulp van anderen. Dit organiseren we vanuit zelfstandigheid. Iedereen kan taken en rollen oppakken die de beweging versterken. Iedereen die iets te delen heeft, kan zelf een training opzetten of workshop organiseren, bijvoorbeeld over geweldloos communiceren, verantwoord wildplukken of samen banners maken.

Samen krachtig

Ook op andere manieren werken we samen aan een krachtige beweging. We vergroten bijvoorbeeld onze kennis en begrip over onderwerpen als macht, rechtvaardigheid, het klimaat en digitale weerbaarheid. We zorgen dat acties, bijeenkomsten en informatie steeds beter toegankelijk worden. We zorgen samen voor onze emotionele behoeften. En, niet onbelangrijk, we maken tijd voor verbinding en plezier.